Смрт фашизму — слобода народу!

Цена 10 динара

ОМЛАДИНА

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Год. II | 31 октобра 1944 | Број 14

Ми пружамо руку помирницу сваком честитом грађанину ове земље, који је спреман да одсада ради заједно са нама на подизању, на обнављању наше унесрећене, разрушене земље.

Из говора маршала Тита на Бањици, пригодом смотре јединица НОВ, које су учествовале у ослобођењу Београда.

ГОВОР МАРШАЛА ТИТА

НА БАЊИЦИ 27 ОКТОБРА 1944

Београд, 27 X 1944

Данас је на Бањици одржан дефиле јединица Народно-ослободилачке војске које су учествовале у ослобођењу Београда. Маршалу Титу, који је дошао у пратњи чланова Врховног штаба и команданта Главног штаба за Србију, генерал-лајтнанта Коче Поповића, предао је рапорт командант Првог корпуса генерал-лајтнант Пеко Дапчевић. На трибини су се налазили претставници Црвене армије и шефови енглеске, америчке и совјетске војне мисије при Врховном штабу.

Постројеним јединицама маршал Тито је одржао следећи говор:

Другови борци, командири, команданти и политички комесари Народно-ослободилачке војске!

Изражавам своју захвалност за ваше јуначко држање при ослобођењу нама свима драгог главног града Београда. — Ослобођење Београда, које сте извојевали заједно с херојском Црвеном армијом, има огроман хисторијски значај. У овом намученом граду, прије три и по године, први пут је дат отпор тзв. непобједивом њемачком освајачу. Двадесет седмог марта народ Београда, као и народ осталих градова, дао је отпор и није хтио да сагне шију пред освајачем који је дотле био поробио читаву Европу. Када су њемачке Хитлерове хорде, опијене побједама у европским земљама, мучки напале нашег великог савезника — Совјетски Савез, народи Југославије знали су да је дошао час за борбу. Народи Југославије поново су добили вјеру да ће опет доћи дан ослобођења. Омладина Београда показала је беспријмјерно херојство, нападајући на улицама Београда њемачку моторизацију. Омладина Шумадије прва се дигла и послије кратког времена ослободила скоро цијелу Западну Србију.

Када је њемачком освајачу и домаћим издајицама Недићу и Дражи Михајловићу успјело да наше славне шумадијске, славне српске партизане истисну из Србије, омладина Шумадије пошла је заједно са нашим славним црногорским борцима у остале крајеве Југославије, да сије братство и јединство, да бије проклетог непријатеља који је хтио да истријеби наш народ.

Синови Србије, синови Шумадије, синови Црне Горе пошли су и спојили се са браћом из Хрватске и Словеније и свих осталих крајева и раме уз раме, под најтежим околностима, три и по године јуначки издржали у борби против надмоћнијег непријатеља. Сада су се синови Србије вратили, иако у много мањем броју — јер су најбољи синови Србије оставили своје кости по брдима Црне Горе, Далмације, Босне, кујући братство и јединство — вратио се један мали али много јачи дио; вратио се заједно са синовима Хрватске, Словеније, Далмације и Војводине, да заједно ослобађају и ослободе град Београд. Овдје се спојила први пут славна Црвена армија са нашом Народно-ослободилачком војском. Улице Београда, заливене крвљу свију народа Југославије, заливене су такође крвљу наше херојске Црвене армије — синова Совјетског Савеза. И по томе све ово има огроман историјски значај. Сада је ваш задатак и задатак свих осталих бораца, нарочито синова Србије, да заједно са осталим народима ослободе и преостали дио наше намучене земље. Сада ће синови Београда и Шумадије, заједно са Хрватима и осталим борцима из осталих крајева, ослободити и наш град Загреб. То су ваши задатци. Ваш је задатак, да раме уз раме са Црвеном армијом гоните заклетог непријатеља из ове наше свете крвљу натопљене земље.

Сјећате ли се како је прије годину и по дана непријатељ обрушио на нас сву своју силу да би нас затро. Ми смо онда казали: Нећеш! Побиједићемо ми! Наши савезници Совјетски Савез, Енглеска и Америка дошли су у могућност да нам укажу помоћ. Савезници Енглеска и Америка

Маршал Југославије
ЈОСИП БРОЗ-ТИТО

почели су нам преко својих славних авијатичара слати оружје, муницију и све што нам је било потребно. Данас велики Совјетски Савез, синови совјетске земље. Црвена армија, раме уз раме с вама ослобађају ову земљу. Овдје у Београду, у Југославији спојило се братство свих наших великих савезника са нашом намученом земљом.

Наша је мисија не само да ослободимо нашу земљу него и да заједно са нашим савезницима, тјерамо непријатеља у његову јазбину и тамо учинимо крај аждаји која је хтјела да покори читаво човјечанство.

Овдје у Београду живио је највећи издајник српског народа, Недић. Овдје су се, у заједници са њемачким окупатором, ковали планови како да се истријебе најбољи синови српског народа. Овдје су се исто онако као и у Загребу, ковали планови како да се завади брат с братом и како да се истријебе наши народи — Словени Југа. Али, народи Југославије, преко својих најбољих синова — бораца Народно-ослободилачке војске, побркали су све те паклене планове. Овдје у Београду, као и у неким другим мјестима, издајник Дрежа Михајловић ковао је планове и брусио четничке саме како би наставио оно крваво дјело које су 1941 године започели проклети издајници хрватског народа — усташе, — да би послије погибије, послије истјеривања Нијемаца продужио крвопролиће, да би продужио са завађањем брата с братом. Али, не! Мисија коју су узели на себе синови Србије, Хрватске, Црне Горе, Македоније и Словеније — јесте братство и јединство свих народа. Највећа побједа коју је досада постигла наша војска — јесте баш то јединство и братство.

Београд, наш главни град Југославије, тек отсада заиста постаје главни град свих Јужних Словена, град који ће вољети сви народи Југославије, град за који су пролијевали крв сви синови Југославије. Одавде, из Београда, треба да зраче оне идеје-водиље које су нас носиле кроз ове тешке дане — идеја братства и јединства и идеја велике и срећније Југославије.

Вама је дато у задатак не само да бијете заклетог непријатеља, него и да будно бдијете над тековинама за које је дало свој живот око 200.000 најбољих синова наших народа, бораца наше Народно-ослободилачке војске и партизанских одреда. Око милион уништених, побијених, гасовима угушених синова Србије, Хрватске и осталих крајева траже од вас да будно чувате те тековине, ка-

(Наставак на 2-рој страни)

ЗАПОВЕСТ МАРШАЛА СТАЉИНА

МАРШАЛУ СОВЈЕТСКОГ САВЕЗА ТОЛБУХИНУ

Маршал Совјетског Савеза
ЈОСИФ ВИСАРИОНОВИЧ СТАЉИН

Маршалу Совјетског Савеза **Толбухину**

Трупе Трећег украјинског фронта, заједно с трупама Народно-ослободилачке војске Југославије, после упорних бојева завршиле су уништење немачког гарнизона у граду Београду и данас, 20 октобра, ослободиле од немачких освајача престоницу савезничке нам Југославије.

У бојевима за ослобођење Београда истакле су се трупе генерал-лајтнанта Хагена, генерал-мајора Шкодуновића, генерал-мајора Акименка, генерал-мајора Кравцова, генерал-мајора Лазарева, генерал-мајора Козака, генерал-мајора Миљајева, пуковника Мухамедјарова, пуковника Сагитова, пуковника Саличева, пуковника Кулижскога, пуковника Сидоренка, пуковника Сичева, пуковника Болдинова; југословенске трупе генерал-лајтнанта Пека Дапчевића, генерал-мајора Данила Лекића, пуковника Ђока Јовановића, потпуковника Милоша Шиљеговића, пуковника Милоја Милојевића, пуковника Васа Јовановића, пуковника Радослава Јовића, пуковника Марка Перечића; артилеристи генерал-пуковника артилерије Неделина, генерал-лајтнанта артилерије Возњука, генерал-мајора артилерије Бреида, пуковника Данишина, пуковника Глаткова, пуковника Биковскога, пуковника Соловјова, потпуковника Нићајева, потпуковника Смољкина, потпуковника Махлина, потпуковника Леонова, мајора Сељезнова, мајора Нискова, мајора Родионова, мајора Леонова, мајора Шарина, потпуковника Дамајева; тенкисти генерал-лајтнанта тенковских трупа Сухоручкина, генерал-лајтнанта тенковских трупа Жданова, пуковника Сергијенка, пуковника Никитина, пуковника Андријанова, пуковника Завјалова, пуковника Жукова, потпуковника Дворкина, мајора Шефкина, мајора Котилоба; авијатичари генерал-пуковника авијације Судеца, генерал-лајтнанта авијације Толстикова, генерал-мајора авијације Витрука, пуковника Смирнова, потпуковника Шатилина, пуковника Иванова; бродови и јединице Дунавске ратне флотиле вице-адмирала Горшкова, капетана друге класе Державина, капетан-лајтнанта Барботка, старијег лајтнанта Бутвина, потпуковника Јаблонскога; сапери генерал-пуковника инжењерских трупа Котљара, пуковника Загребина, пуковника Иљченка, пуковника Бабурина, потпуковника Гончара, инжењер-мајора Зајцева, мајора Ковољова, мајора Земљањухина; војници за везу генерал-лајтнанта трупа за везе Корољева, пуковника Старољетова, потпуковника Коба:

У знак извојеване победе предложити да се формацијама и јединицама, које су се истакле у бојевима за ослобођење Београда додели име „Београдских" и да се награде орденима.

Данас, 20 октобра, у 22 часа престоница наше домовине Москва поздравиће, у име домовине, херојске трупе Трећег украјинског фронта и трупе Народно-ослободилачке војске Југославије, које су ослободиле престоницу Југославије Београд, — с двадесет и четири артилеријска плотуна из три стотине двадесет и четири топа.

За одличне ратне операције објављујем захвалност трупама којима ви руководите и које су учествовале у бојевима за ослобођење Београда.

Вечна слава херојима који су пали у бојевима за слободу и независност наше домовине и братске Југославије!

Смрт немачким освајачима!

Врховни командант
Маршал Совјетског Савеза
Ј. СТАЉИН

20 октобра 1944 године

ЗАПОВЕСТ МАРШАЛА ТИТА ГЕНЕРАЛУ ДАПЧЕВИЋУ

После седам дана тешких и крвавих бојева 20 октобра 1944 године јединице наше Народно-ослободилачке војске, раме уз раме с јединицама херојске Црвене армије, ослободиле су Београд, славни и напаћени главни град федеративне демократске Југославије.

Ова велика победа над највећим непријатељем наших народа, немачким окупатором, од нарочитог је значаја по томе, што су у борби за ослобођење јуначког Београда дали своју крв синови јуначке Шумадије, јуначке Крајине и остале Босне, јуначке Црне Горе и синови белог Загреба и Хрватског Загорја, синови кршне Лике, Далмације, Славоније, Војводине и синови Словеније. Та победа је утолико значајнија, што је извојевана заједно са јединицама славне, братске Црвене армије.

За ванредно јунаштво и упорност у борби за ослобођење Београда изражавам своју захвалност и признање борцима, командирима, командантима и политичким комесарима Прве дивизије, Пете дивизије, Шесте дивизије, Двадесет и прве дивизије, Двадесет и осме дивизије, Шеснаесте дивизије, Тридесет и осме дивизије и Једанаесте дивизије. Нашим борцима и командирима који су под вашом командом извојевали сву историску победу наши народи ће одати достојну захвалност.

Предложите за одликовање јединице и појединце који су се највише истакли у борби.

Слава палим херојима који су дали своје животе за слободу свога народа!

Смрт фашизму — слобода народу!

20 октобра 1944 год.
Положај

Врховни командант НОВ и ПОЈ
Маршал Југославије
ТИТО

ГОВОР МАРШАЛА ТИТА

(Наставак са 1-ве стране)

Ја се више никад не би поновио овај пакао и онаква несрећа за наш народ. У нашој земљи има још увијек људи који шпекулишу, и има их у иностранству који шпекулишу с неким грађанским ратом. Ти планови никада неће бити остварени! Ми пружамо руку помирницу сваком честитом грађанину ове земље, који је спреман да одсада ради заједно са нама на подизању, на обнављању наше унесрећене, разрушене земље. Ми смо спремни — то је наша дужност, и то нам налаже ситуација у иностранству, то нам налажу интереси наше земље, — да сада сјединимо све снаге које представљају вриједност за нашу земљу, — све снаге које желе, које искрено желе да исто онако као борци Народно-ослободилачке војске у борби, прегну на изградњи наше земље и уложе све напоре да се што прије залијече ране које нам је задао овај страшни рат. Али, у исто вријеме ми поручујемо свима онима који шпекулишу, било у земљи, било ван ње, да се љуто варају ако мисле да ће плодови за које је дано море крви бити за нас изгубљени. Никада, никоме те плодове не дамо! Наша будућа покољења би нас проклела. Ми смо дужни да чувамо оно што смо стекли: Ми морамо чувати нашу нову федеративну демократску Југославију у којој ће сваки поштени грађанин имати пуно право развитка, и гдје ће за сваког бити и рада и могућности учења и свега што је потребно културном човјеку. Нећемо више да будемо дјечја лопта или монета за поткусуривање! Ми смо у овој борби стекли право да равноправно са савезницима учествујемо и у овом рату и у изградњи нове и срећније Европе, не само Југославије.

Ја сам увјерен да ће ове тежње наших народа наши савезници прихватити и они их већ прихватају. Ми желимо, ми морамо да заједно, раме уз раме са нашим савезницима, уништимо највећег непријатеља човјечанства, а да затим, заједно са савезницима, изграђујемо бољу будућност народа Европе, напосе бољу и срећнију будућност народа Југославије!

На крају, другови и другарице, ја вас позивам да као и до сада истрајете у тешкој борби, која још није завршена. Близу је дан, када ће наша земља бити потпуно ослобођена!

Живјела наша славна Народно-ослободилачка војска! (»Живјела!«).

Живјела срећна федеративна демократска Југославија! (»Живјела!«).

Живјела наша велика савезница Црвена армија! (»Живјела!«).

Живјела Армија наших савезника Енглеске и Америке! (»Живјела«!).

Живјело оно братство које је крвљу стечено на свим бојиштима Европе и Африке за бољу и срећнију будућност! (»Живјело!«).

Смрт фашизму! (»Слобода народу!«).

После говора маршала Тита почео је дефиле јединица. Наше славне бригаде, које су лиле крв за ослобођење Београда, и у чијим се редовима налазе синови свих наших народа, маршовале су са својим заставама поред маршала Тита, чланова Врховног штаба и представника Црвене армије и савезничких војних мисија.

Наша се војска затим упутила у град. Већ од Ауто-команде непрегледна маса света чекала је своје ослободиоце. Народ је бацао цвеће на своје војнике, клицао маршалу Титу и демократској федеративној Југославији. Наше јединице су пролазиле кроз град пуна два сата бурно поздрављане од Београђана. (Тањуг).

Састанак маршала Тита са др. Шубашићем

Агенција ТАНЈУГ овлашћена је да објави следеће:

»25 октобра састали су се на слободној територији Југославије претседник Националног комитета ослобођења Југославије маршал Југославије Јосип Броз-Тито и претседник Краљевске владе др. Иван Шубашић.

Предмет разговора био је стварање једне југословенске владе.

Разговори су текли у најсрдачнијем тону с обе стране са пуним разумевањем потребе хитног решавања овог важног питања. Разговори се настављају и досадашњи резултати показују да ће доћи до пуне сагласности.

УСПЕХ ПРЕГОВОРА МАРШАЛА ТИТА И ДР. ШУБАШИЋА

Радио Слободна Југославија јавља да је између претседника југословенске краљевске владе др. Шубашића и маршала Тита постигнут споразум о важним питањима као и о образовању заједничке владе у ослобођеној Југославији. (Тањуг).

ИЗЈАВА БРИТАНСКОГ ПРЕМИЈЕРА Г. ЧЕРЧИЛА У ДОЊЕМ ДОМУ

У својој изјави у Доњем Дому о састанку са маршалом Стољином, премијер г. Черчил је, између осталог рекао:

— Ја сам врло радостан — наставио је г. Черчил, — што могу Доњем дому саопштити да наши односи са нашим савезницима нису били никад приснији, срдачнији него што су у овом часу. Неће се остварити наде Немаца да ће доћи до неких размимоилажења између савезника односно до слабљења снага које се боре против Немачке и које ће се потпуно скршити.

О БАЛКАНУ И ЈУГОСЛАВИЈИ

Прелазећи на балканско питање г. Черчил је рекао, да се у погледу Балкана морају узети у обзир интереси земаља на Црном и Средоземном мору.

— Ја сматрам, — рекао је он — да нема никакве непосредне опасности, да ће наши заједнички напори ослабити због извесне разлике гледишта у погледу вођења политике према Југославији, Грчкој, Бугарској, Румунији и Мађарској.

— Ми смо постигли споразум у погледу ових земаља и то појединачно и упоредо с нашим циљем, да усредсредимо све њихове напоре у складу с нашим намерама против заједничког непријатеља и да предвидимо све за мирно решење свих њихових међусобних питања.

Затим је г. Черчил наставио:

— Ми, уствари, поступамо заједнички у нашим односима са краљевском југословенском владом под претседништвом др. Шубашића и са маршалом Титом и ми смо их заједничком поруком позвали да се заједно окупе у борби за општу ствар, као што су већ пристали да ће учинити када су се састали на конференцији у Напуљу. Потребно је да се води заједничка политика на овом ослобођеном подручју, а не да се подупиру једни против других, што би могло да се догоди у непоразуме између великих сила.

ПОЉСКО ПИТАЊЕ

У погледу Пољске г. Черчил је казао да је неоспорно најважније питање: однос између пољске владе у Лондону и Народно-ослободилачког одбора у Лублину. Г. Черчил је додао, да је уверен, да је учињен велики корак у правцу решења овог питања. На крају је Черчил казао: Велика Британија и Америка чврсто се слажу у томе да се после рата обнови јака, слободна и независна Пољска, која ће да буде пријатељски расположена према Совјетском Савезу, који је ослободио Пољску.

О ПРИЗНАЊУ ФРАНЦУСКЕ ВЛАДЕ

Говорећи о признању привремене француске владе г. Черчил је истакао да је разлог што тај корак није могао раније да се учини једноставан: британске и америчке армије имале су удела у ослобођењу Француске и њихов задатак као ослободиоца не би могао бити бирање владе или властодржаца Француске. Данашње признање може се сматрати симболом за обнову Француске као европске силе и предзнаком нове фазе у којој ће она заузети право место на светској позорници. Г. Черчил је додао да ће Француска учествовати у разговорима и по питању Рајнске области и Немачке уопште.

УВОЂЕЊЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА У ПАРИСКЕ ШКОЛЕ

Париз, 29 октобра

Агенција ТАСС јавља да је у Паризу објављено једно саопштење француског министарства просвете према коме ће настава руског језика бити уведена у све васпитне заводе у Паризу.

Шести дана месеца октобра

НА ФРОНТОВИМА

ИЗ РАТНОГ ИЗВЕШТАЈА ВРХОВНОГ ШТАБА НОВ И ПОЈ

ЗА 30 ОКТОБАР 1944 ГОДИНЕ

Настављајући офанзивне операције у Далмацији наше јединице ослободиле су Имотски и гоне непријатеља ка Мостару.

На сектору Боке Которске после жестоких троднеевних борби ослобођен је Херцег- Нови, а затим Дубље у Боки, Мељине, Зеленика и Кумбор.

Северно од Боке, наше јединице заузеле су Његуше и Крстац, важна немачка упоришта на комуникацији Цетиње—Котор.

ОСЛОБОЂЕН ЈЕ СПЛИТ ГЛАВНИ ГРАД ДАЛМАЦИЈЕ

Врховни штаб НОВ и ПОЈ, у свом извештају од 28 X између осталог саопштава:

После тродневних жестоких борби јединице Осмог корпуса Народно-ослободилачке војске ослободиле су Сплит. Поред Сплита ослобођена су и сва непријатељска упоришта око Сплита, и то: Солин, Каштели и Клис. У овим борбама непријатељ је имао преко 1500 мртвих, а заробљено је 1200 непријатељских официра и војника.

Заузимањем Сплита, наше јединице држе целу обалу од Херцег Новог до Шибеника, у дужини од преко 200 километара. С истовременим нападом на Сплит, јединице Осмог корпуса напале су и ослободиле Сињ.

Настављајући операције у долини доње Неретве, наше јединице заузеле су Метковић, Габелу и Столац, важна непријатељска упоришта, који су бранили прилазе Мостару. У досадашњим операцијаам у долини Доње Неретве убијено је 4600, а заробљено 1700 непријатељских војника и официра, међу којима се налази и један пуковник. У овим борбама заплењено је 60 топова разног калибра, 17 тенкова и оклопних аутомобила, 250 моторних возила и велике количине другог ратног материјала.

У извештају од 29 X јавља се о ослобођењу Трогира, Дивуља и Чаплјине, те о уличним борбама у Херцег-Новом и у Сремској Митровици.

ЦРВЕНА АРМИЈА НА НЕМАЧКОЈ ТЕРИТОРИЈИ

Маршал Стољин објавио је у својој дневној заповести да су трупе III Белоруског фронта на широком фронту продрле 40 км дубоко у Источну Пруску. Наставља се надирање ка Инстербургу и Кенигсбергу.

КРАГУЈЕВАЦ ОСЛОБОЂЕН

Јединице НОВ и Црвене армије након осам дана упорних борби ослободиле су 22 октобра важан индустриски град Крагујевац. Убијено је 7000, а заробљено 3000 непријатељских војника.

ОСЛОБАЂАЊЕ БАЧКЕ

У сарадњи с јединицама НОВ трупе III Украјинског фронта ослободиле су у Бачкој Суботицу, Сомбор и Нови Сад. Читава Бачка је ослобођена. На другој страни Дунава ослобођени су Петроварадин и Сремски Карловци.

ДУБРОВНИК У РУКАМА НОВ

Након огорчених борби 29. херцеговачка дивизија НОВ ослободила је Дубровник. Јужно од Сплита ослобођен је град Омиш. У борбама у Далмацији учествује наша морнарица, поваћка ескадрила Спитфајера и оклопне јединице.

НА ПУТУ ЗА БУДИМПЕШТУ

Трупе маршала Малиновског које продиру према Будимпешти с Истока заузеле су Дебрецин, трећи највећи град у Мађарској и важно раскршће Њиредхаза, те успоставиле нове мостобране на Тиси Трупе маршала Толбухина, које наступају према Будимпешти с југа, продиру након заузећа Сегеда, који је иза Будимпеште највећи мађарски град, и Баје, према северу на широком фронту између Дунава и Тисе.

НАПРЕДОВАЊЕ У ЧЕХОСЛОВАЧКОЈ

Након ослобођења Сигета трупе Црвене армије продрле су у Чехословачку. Ослобођени су градови Хуст, Мукачево, Чох и Ужхород, главни град Подкарпатске Русије. У северној Румунији ослобођена је железничка раскрсница Сатул Маре.

Читава Трансилванија је ослобођена.

СЕВЕРОИСТОЧНИ ФРОНТ

Совјетске трупе напредују и даље од заузетог норвешког пристаништа Киркенес. Оне се боре при северној поларној светлости при хладним снежним бурама кроз беспутну земљу и опасне баруштине.

ПОЛОЖАЈ НА СЕВЕРУ ИСТОЧНОГ ФРОНТА

Јужно и западно од луке Петсама Црвена армија заузела је руднике никла и ступила на норвешку територију. Ослобођена је важна лука Киркенес. На Балтичком сектору остатци немачких дивизија опкољени су на простору Либава—Виндава.

БОЈ НА ЗАПАДУ

Након упорних борби савезничке снаге заузеле су немачки град Ахен, након што га је савезничка авијација и артилерија потпуно разорила, јер је опкољени немачки гарнизон одбио да се преда. Борбе се настављају и у западној Холандији око ушћа Шелде и Маса. У источној Француској воде се борбе на подручју Вогеза.

БИТКА ЗА БОЛОЊУ

У Италији воде се оштре борбе на прилазима Болоње, где пристижу Немцима нова појачања. Савезници су заузели Чезенатику на Јадранској обали. Наставља се надирање у долину реке По.

АМЕРИЧКА ОФАНЗИВА НА ПАЦИФИКУ

Након успелих акција авијације и морнарице америчке јединице искрцале су се на острво Лејт у Филипинима и савладале непријатељски отпор. У поморској бици Јапанци су претрпели тежак пораз. Америчанске супертврђаве нападају јапанске базе.

ОСЛОБАЂАЊЕ ГРЧКЕ

Немци су евакуисали велики део Грчке. Савезници су ушли у Коринт. Грчки партизани ослободили су Атину и Пиреј. Савезничке јединице ушле су након тога у главни град Грчке. Ослобођена је Ламија и Ларисе. Савезници надиру према Кочанима. Немци евакуишу Солун.

БОРБЕ ПО ЧИТАВОЈ ЈУГОСЛАВИЈИ

У Македонији осујећени су покушаји немачких трупа да се пробију према северозападу. Јединице НОВ и Бугарске војске потискују Немце према Куманову. Наше и бугарске трупе продиру на Косово Поље и потискују Немце према Митровици и Приштини. У Србији воде се борбе за Краљево, Чачак, Ужице и Вишеград. Ослобођен је Шабац. Чете III украјинског фронта и VI личка дивизија „Николе Тесле" ослободили су Земун, Батајницу Стару Пазову, Ириг и Руму. Офанзива наших снага наставља се у Црној Гори и Херцеговини. У Босни је ослобођен Травник. Словенске јединице спречавају Немцима везу између фронта и позадине. Поново је ослобођен Горски Котар осим Врбоског. У Словенији у жестоким борбама Немци су претрпели највеће губитке на сектору Жуженберк—Целје.

У АЛБАНИЈИ

Партизани су ослободили луку Валону и град Аргирокастро. Већина албанске територије је у рукама ослободилачке војске.

НАША ВОЉЕНА ЦРВЕНА АРМИЈА

У предвечерје, на јесенски сивом и утишаном друму пред Аранђеловцем, одвајају се од ограде три на изглед недорасла омладинца, запрашена подједнака дјечака, три скоро још дјеца, и машу нам да вауставимо камион. Биће, ваљда, да су то омладинци из неке наше бригаде, па оће да се повезу.

Камион застаје. Први дјечак, сав обијелио од прашине, за тренутак се позорно загледа у нас.

— Титова армија? — пита нас меким руским нагласком.

Црвеноармејац, људи! — изненада се досјећа неко из камиона па још гласније узвикује:

— Ево Црвене армије! Ај, погледајте!

Сви скачу и камион се шкрипећи нагиње удесно. Сваком је срце у грлу и нешто широко и топло, одавна недоживљено, запљускује груди и шкакља углове очију.

На пусту вечерњем друму стоје три дјечака, длаку у длаку три наша партизана, сиви и запрашени од главе до пете, обијељених ципела од дуга пута и лица понешто отегнутих од умора, али још увијек ведрих и живих.

Напет и узбудљив тренутак. У свачијем оку просинуло је дивљење, нико више не познаје сам себе и сви су осјетили да могу да заплачу и да им је душа отворена за неслућено велики доживљај.

То је Црвена армија! То је тај страшни судија с мачем у руци, то је пред нама намргођена осветничка Матушка која се попут поплаве ваља према Берлину. Како је величанствено једноставна и проста та наша вољена и рођена Црвена армија, најјача на свијету, која нас језиком брата и друга, ословљава кроз уста свог војника омладинца:

— Титова армија?

Јест, ми смо Титова армија, — војска друга Тита, ваши другови у борби.

Како ли је тога тренутка сваки од нас био поносан на то што је борац Титове армије и друг црвеноармејцу.

И даље, на путу, сваког тренутка изненађивала је необична једноставност и простосрдачност непобедиве војске о којој смо сањали три тешке ратничке године. Дирала је сваки пут неочекивана сличност између црвеноармијца и нашег борца.

У једној кући, у Тополи, спава ју на поду, обучени и с пушкама уза се, црвени војници умотани у ћебад и шињеле. Један од њих јечи у сну попут детета и с времена на вријеме ,гласно и зацењујући се, напорно кашље. Кашље и мучи се као што би кашљао сваки наш партизан прозебао на Иґману, Дурмитору, Грмечу, Тиглаву или Петровој Гори. Недалеко од њега подиже се испод свог шиљела црвени тенкиста са својом ратничком тенкистичком капом и нагињући се изнад друга, пита га на руском:

— Ну, Михаило, шта је с тобом?

Питање звучи меко и брижљиво као да се говори болесну дјетету, а тај исти тенкиста има стаљин градску значку и доживио је такве ствари од којих човјек за једну ноћ постаје старац.

На кућама поред пута вију се заставе, а цестом према Београду ваља се Црвена армија. И све се то доживљује као у сну. Журе колоне камиона завијене у прашину, грме моћни тенкови са дугим топовским цијевима, брекћу трактори вукући тешке топове, миче се безброј кола, а све је покривено сивим слојем прашине која рјечито говори о хиљадама километара преваљена пута.

Сјећамо се Иље Еренбурга:

„Побједа је у прашини путева, побједа има подбите табане и очи упаљене од несанице“...

Заиста ,рат није парада и побједа није у фанфарама, блиставим говорима и у лепршању застава. И добро је одговорио онај црвеноармејац, кад га је један пролазник упитао, зашто њихови војници немају бољих одијела:

— Рат није парада. И у овоме одијелу може се извојевати побједа.

Скромно и припросто обучен је црвени војник ,али зато му је моћна и величанствена техника. Достојанствено, праћена шапатом, дивљењем и погледима пуним љубави, пролази легендарна „Кађуша“ покривена сивом цирадом, „Кађуша“, страх и трепет фрицева и понос Црвене армије, „Кађуша“ чији глас значи за неког смрт и пропаст, а за неког радост и слободу. С муклим треском и тутњем ваљају се огромни тенкови, то је корак и ход моћне Црвене војске, ваљак под којим се мрви бетонирана кула швапске тираније. Заиста, совјетски тенкиста има пуно право што сее осјећа најпоноснијим створеньем под звијездама.

— Да видиш, друже, како њихови тенкови јуче смрвише на положају и њемачке топови и посаду — удивљено прича један очевидац.

А дотле поред нас пролазе многобројни совјетски топови, чувена и незаменљива артилерија Црвене армије која је смрвила обруч око Лењинграда и на хиљаду других мјеста, док нам над главама зује поносити Стаљиновии орлови, окретни и брзи авиони истребитељи, понос совјетског неба.

Ни сам не знаш чему прије да се дивиш ,почевши од борца са опјеваном „винтовком“, па до тајанствене и страшне „Кађуше“ која бљује ужарене метеоре.

За тренутак затвараш очи и ослушкујеш: у даљини мукло грми битка, а поред тебе с треском и снажним тутњем журе тенкови и артиљерија.

— Иде Црвена армија, иде судија...

У чамцу, натовареном на један камион, возе се партизан и црвени војник и нешто разговарају. Разговарају очима, обрвама, осмијесима, рукама и ногама и, чини се, да се имак добро разумију, јер су

(Наставак на 4-тој страни)

ПОВОДОМ 26-ГОДИШЊИЦЕ КОМСОМОЛА

Данас Совјетска Унија прославља 26-годишњицу Комсомола. Комсомол је савез комунистичке совјетске омладине. Он је један од ослонаца на коме се изграђује совјетска домовина. Комсомол се такмичи у огромним радовима: он је повећао производњу у индустрији за 30%; он је помогао да се пожање жито са поља; он је дао своје омладинце, који се не стиде никаквог рада, да покупе све старо гвожђе за митраљезе, топове и тенкове. Комсомол је прихватио позивку: »Све за фронт — сви на фронт!«

26 је година од кад живи Лењинско-стаљински Комсомол. Совјетска земља је још увек у рату. Совјетска војска је једина у свету та, која је имала снаге да се у роду повлачи стотинама километара. Оно је једина која је још нешто више успела: да заустави огромну немачку најезду, која се котрљала ка њеном средишту, њеној вољеној Москви. Црвена армија је задивила свет херојима Стаљинграда, као и безбројним примерима јунаштва која се множе на хиљаде из дана у дан. Низове села и градова ослобађала је она једно за другим и није се заустављала пред челичним бранама: и сама очеличена, она је помиља све препреке и одбијала све ударце. Она је срушила Хитлерову пропаганду речи — делима. Она данас раме уз раме са Народно-ослободилачком војском разбија и последње остатке фашистичких зликоваца у нашој земљи.

А како је Црвена армија све то постигла!

Свакако да велики део тих успеха лежи у свести њене омладине, у подвизима комсомолаца из војске, комсомолаца партизана и оних из позадине. Целокупној делатности совјетске омладине дао је душу Комсомол, а њега је родила велика Октобарска револуција, родио га је народ који је пошао у борбу за своја права.

Данас дуги редови комсомолаца сачињавају део братске Црвене армије, а радне чете совјетске омладине чине стуб радова у позадини. Црвена армија помаже и нама у народно-ослободилачкој борби. Комсомолци су заједно са нама освајали београдске улице. Њихови гробови речито говоре о томе шта су они за нас учинили. Зато наша омладина хоће да ода признање Комсомолу и да из читаве наше домовине упути горуће поздраве совјетској омладини.

Највеће признање Комсомолу одао је друг Стаљин: »Десетине и стотине хиљада најбољих претставника омладине радничко-сељачког покољења васпитавале су се у редовима Комсомола, примиле револуционарно обележје и улиле се у нашу Партију, у наше Совјете, у наше савезе, у нашу Црвену армију, у нашу Црвену флоту, у наше културне установе — као смена старој гарди бољшевика.«

Никада омладина није престала да се учи на Лењину, који је говорио да смо ми људи будућности, а будућност припада омладини... да смо ми за самопрегорне борбе са старим трулежом, а у такву борбу ће увек поћи прво омладина.

И баш зато што је Комсомол васпитач совјетске младежи и резерва совјетске армије, васпитач културних и политичких радника, он је дао младе научнике, књижевнике и уметнике, младе политичаре и хероје рада, а још увек даје најбоље борце на фронту.

Не леде се више кости народа пред грозотама фашистичких зликоваца. Они сада дрхто пред нама и беже у своју јазбину, али ћемо их ми гонити до краја и стићи ма где се сакрили. Они су газили наше светиње, они су наше блиске стрељали мучки и сваљивали младе борове куршумима. Неречене речи палих другова траже освету.

Крв за крв! Смрт за смрт!

Ми смо кренули да оперемо образ народа који су издајице окаљале. Увек смо пред собом гледали хероје Совјетског Савеза, комсомолце, који су на милионе прихватили оружје у руке да бране част, слободу, и независност вољене отаџбине. Отаџбина Комсомола је земља рада у којој се беру плодови напора. Стоповм су у њој пуни, срца распевана. И зато су се рђаво провели они који су дошли да униште њене тековине. »Немци су сејали ветар а жњу буру.«

Данас Комсомол броји неколико милиона омладинаца. Колико је омладина схватила значај отаџбинског рата, види се по броју оних који су ушли у Комсомол: само последњих година преко десет милиона младића и девојака прошло је кроз школу Комсомола. Он им је дао прво васпитање. Нека говоре мало речитије цифре:

за пола године одликовано је у Црвеној армији 100.000 комсомолаца;
500 хероја Совјетског Савеза дао је Комсомол.

Као и комсомолцима, и нама је у борби израстало знање, прекалила се воља и чврстина. За нашу народну армију дали су, по речима друга Тита, животе око 200.000 најбољих синова наших народа, а међу њима је доста био део омладине. У нас су сумњали само они који су издали народ. Ми смо веровали и народ нам је веровао.

И на прослави Комсомола прихватимо његову одлуку: решеност да се још боље боримо, да више радимо и учимо. Наставићемо да требимо издајнике и све окупаторске слуге. Наша борба још није завршена. Још увек ће певати »машинке пеште него птице« и маршираће и надаље млада војска Титова, а пред нама ће стајати пример комсомолаца, младих родољуба, који »неће простр да живе, они хоће да живе и да се боре, да се боре и да побеђују.«

Слика лево: Совјетски тенкови у наступању

Слика десно: 14. октобра ујутро први пешаци Црвене армије наступају према Топовским шупама

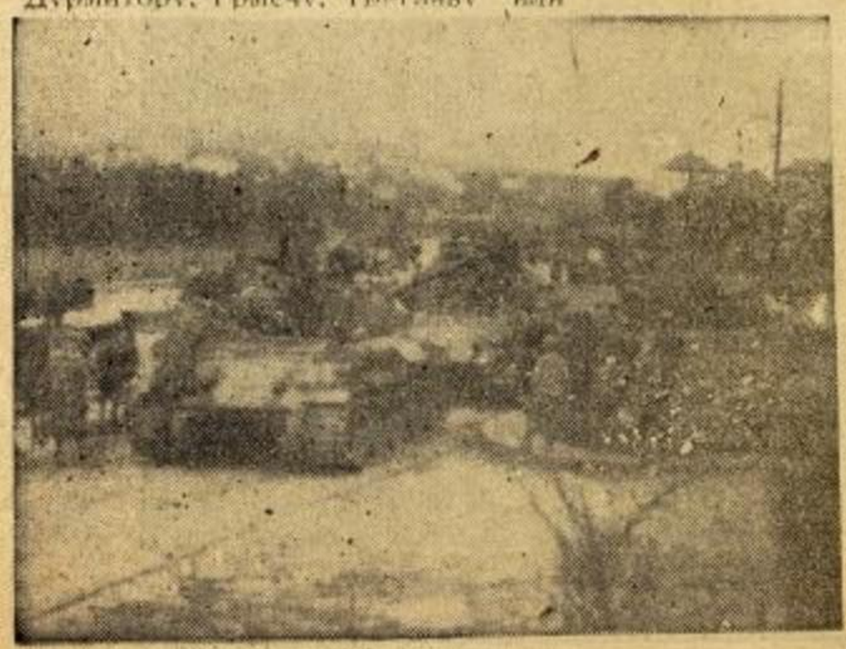

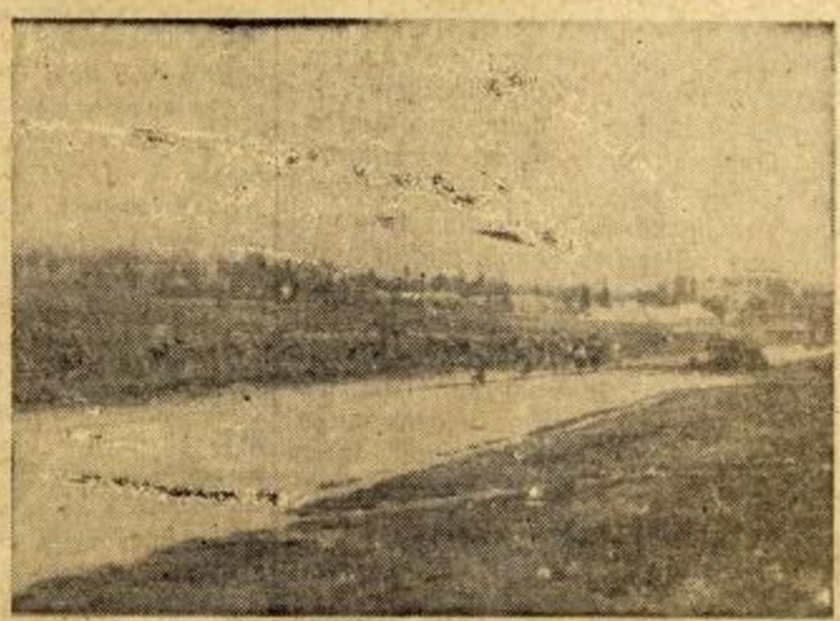

(Наставак са 3-ће стране)

се на крају срдачно насмијали и ударили један другог по рамену.

— На Берлин!

— На Берлин!

Свако је лице однекуд познато и блиско и чини ти се, да си свакога од њих већ раније видио негдје у нашој домовини. Сваки је од њих наш човјек, па био то буцмасти гарави тенкиста који се одгледа у напуклу огледалу, крупни достојанствени артиљерац, гарави дугајлија уз коње или добричина кувар који безбрижно хрче возећи се заједно с кухињом на двоје ниске кљусади.

Све су ми побили Нијемци с леденом и застрашујућом мирноћом каже један борац са Стаљинграда, а сјутрадан, на улицама Београда, он сав озарен и занесен шаље мину за мином на њемачке положаје и шишти:

— За Кољку! За Наташу! За Михаила! За дједушку!

Разорени и сагорјели леже свуд око пута њемачки тенкови и камиони. По јарцима и њивама разбацани лешеви Шваба, шлемови, гас-маске и разноврсна муниција. Испод једног разлупана тенка украј пута вири згрчена рука у зелену рукаву и поред ње швапски шлем. Црвени војник једва примјетним покретом очију и главе показује на швапског освајача згњеченог тенком и на њиховим лицима јавља се нешто немило и укочено, нијема и ледена пријетња од које те подилази језа.

— Овако њима треба. Овако суди Црвена армија.

Видиш само за тренутак тај челично леден и оштар поглед освјетника, поглед који се памти кроз читав живот и у коме потмуло тиња и мржња и бол за онима које је уморио до неразумљивости свиреп и гадан туђинац, видиш, и одмах ти је јасно, да су то они освјетници и она сила која је зауставила пред Москвом челичну најезду, поломила на Стаљинграду швапску технику и Хитлерове ветеране и закотрљала на запад захуктали германски ратни строј који је слијепо гурао на исток.

Непобједива армија појавила се и на улицама и трговима нашег патничког и вољеног Београда и почео је велики празник и наш дуго чекани велики дан, два рођена брата почела су нашу највеличанственију битку, битку за главни град наше домовине.

И док кроз београдске улице одлијеже челична убојна грмљавина, партизански стријелци, расути за оградама и око ћошкова кућа, згледају се и један другом намигују.

— Чујеш ли „Кађушу".

А београђани, засипајући цвијећем гробове палих црвеноармијаца, такођер подижу главе чујући „Кађушу" и значајно погледају на црвене војнике, док се ови само смешкају и, иако поносни на своју убојну технику, ипак одвогарају:

— „Кађушу" — створио човјек..

Одавна смо чекали легендарну и славну Црвену армију, замишљали смо често како изгледа та непобедива војска, пјевали смо о њој и њезиној снази и величини, а кад смо је видјели, дошла нам је још величанственија у својој свакидашњој људској једноставности. Видјели смо људе добре и свакодневне, блиске и приступачне свему што је људско ,наше честите људе са којима се потпуно разумијемо; јер говоримо истим језиком — језиком људи и јунака.

Бранко Ћопић

ОСЛОБОЂЕЊЕ

НАПРЕД!

Изражавајући вољу наших народа — у интересу брзог ослобођења наше отаџбине, у интересу што бржег уништења фашизма, Национални комитет ослобођења Југославије и Врховни штаб НОВЈ пристали су да задовоље молбу совјетске команде: да трупе Црвене армије привремено уђу на југословенску територију, у интересу развијања борбених операција против њемачких и мађарских трупа у Мађарској.

То је дало новог полета и одушевљења нашим борцима и нашим народима. У снажну ријеку притицале су нове бујице народних бораца и осветника.

Оживљавала је и оживела Србија из 1941 год.

ПРЕМА БЕОГРАДУ

Трупе Црвене армије, координирајући са јединицама наше војске, разбивши немачке дивизије на Млави и Морави, окренуле су према северу — према Београду.

На том путу дошло је до тенковске битке код Младеновца. Немци су били уништени. Из Београда непријатељ је слао појачања, али ништа није помагало. И овога пута су мржња и гнев слободољубивих народа запечатили судбину фашистичким утопљеницима и њиховим спасиоцима.

БИТКА ЗА БЕОГРАД

Јединице Трећег украјинског фронта маршала Толбухина и јединице наше војске под командом генерал-лајтнанта Пека Дапчевића, савладавши утврђеног непријатеља на Авали, избиле су на Бањицу и Дедиње предвече 14. октобра.

Тада су започеле крваве и тешке уличне борбе у самом Београду.

На Чукарици су нападале јединице Дванаестог корпуса.

Борци I и VI дивизије Првог корпуса јуришали су на град. У сам град први се пробио 4. (краљевачки) батаљон I пролетерске бригаде.

Овај прослављени батаљон формиран је у Србији јуна месеца 1941. У децембру исте године ушао је у састав I пролетерске бригаде којом је командовао прослављени командант наше војске генерал-лајтнант Коча Поповић. Краљевачки батаљон славно се борио за слободу у Црној Гори, Херцеговини, Босни и Далмацији.

У току ноћи батаљон се пробио у сам град продирући далеко напред. У Сарајевској улици сукобио се са једном групом немачких тенкова. Повела се неравна борба. И овде су људи-борци краљевачког батаљона — очеличени кроз бојеве, прожети мржњом према фашистима, понесени таласом последњих победоносних битака, однели победу. Они су се забарикадирали у кућу и задржавали непријатеља све до зоре. Немци су запалили кућу, али су у то време продрле наше јединице. Непријатељ је био потиснут.

Помогнути лаком артилеријом, минобацачима и тенковима, црвено-армејци и наши борци савлађивали су непријатељска гнезда. Совјетска ратна техника тукла је само најважније објекте. Совјетски људи знали су да у многим кућама из којих се брани непријатељ, куцају срца грађана која исто тако мрзе фашисте и жељено очекујући братску Црвену армију улажу своје напоре да се непријатељ што прије савлада.

На Теразијама, испред Албаније, поред спаљеног совјетског тенка, стоји гроб окићен цвећем. На траки венца пише да је ту погинуо један београдски берберски помоћник, помажући совјетском тенкисти да изиђе из запаљеног тенка.

Београђани су црвеноармејце предводили улицама и одводили их у зграде и на таване кућа одакле је совјетски стрелац могао лакше да туче непријатеља.

Као своју децу, своју браћу — они су сахрањивали погинуле совјетске борце. У Александровој улици код цркве Св. Марка

Совјетски и наши официри заједнички стварају план за даље наступање (15 X у јутро, на Авалском друму)

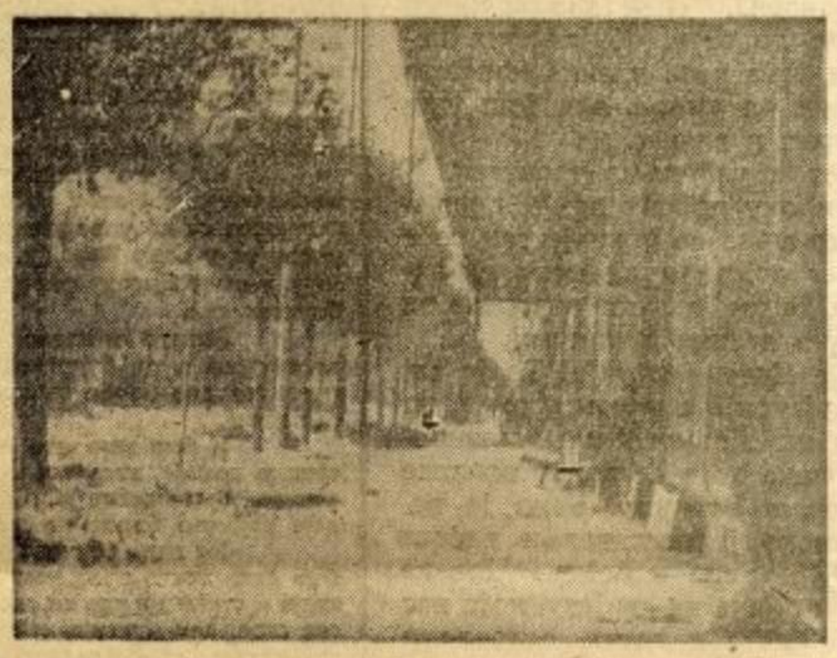

Борци I пролетерске бригаде у Краља Милана улици спремају се за јуриш на Двор, у коме се упорно бране Немци.

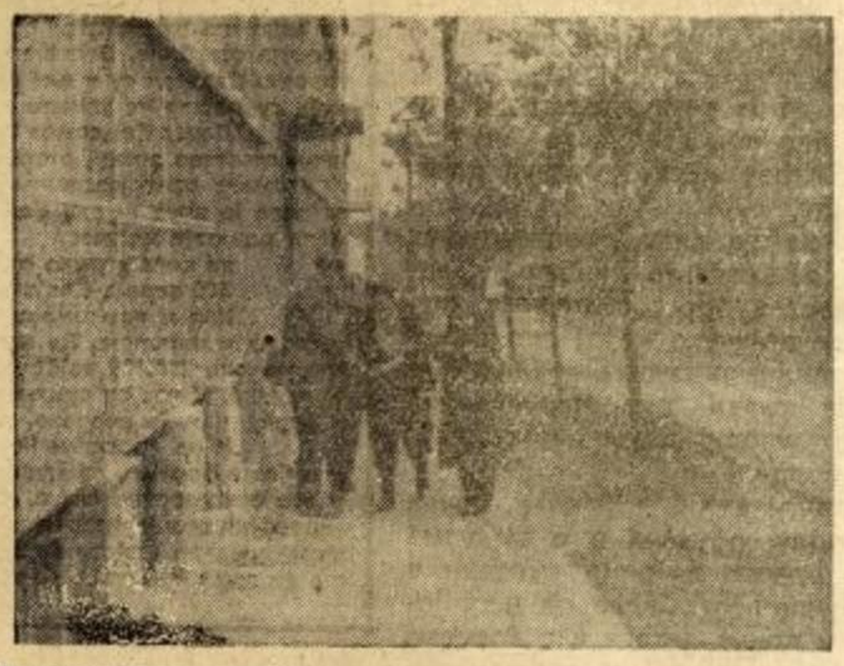

Рањеном Црвеноармејцу пружају партизани и грађани прву помоћ

Немачки лешеви у Хартвиговој улици

БЕОГРАДА

14 X предвече I пролетерска бригада отпочела је свој напад на Бањичку Косу. На слици: совјетски артиљерци на осматрачници.

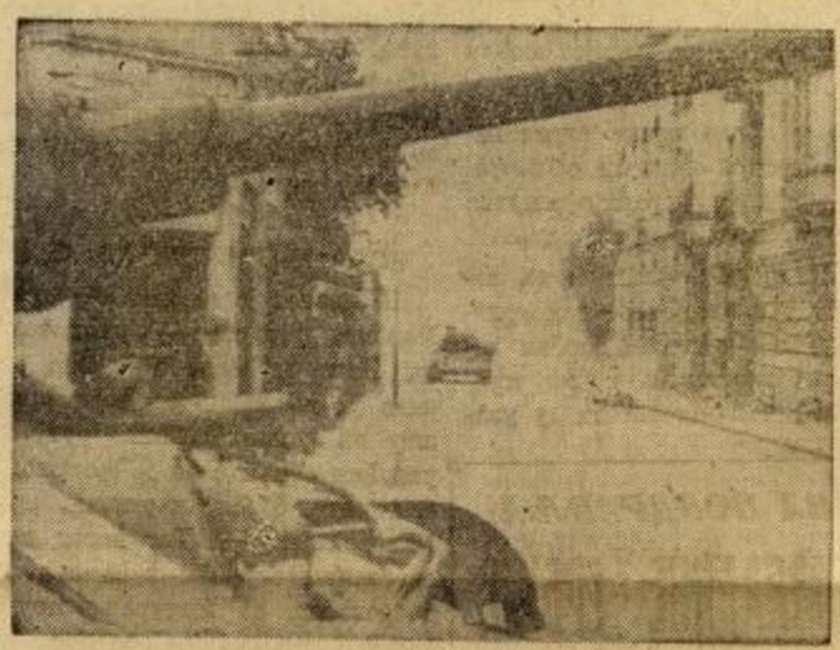

Борба у Зориној улици 15 X у јутро

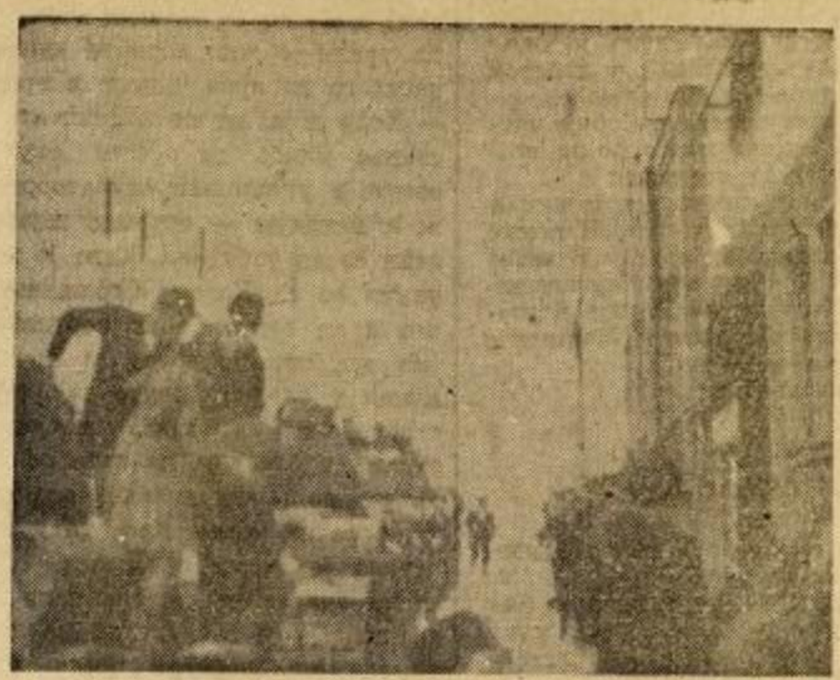

У Зориној улици одушевљени грађани возе се на совјетским тенковима, који улазе у град (15 X 1944)

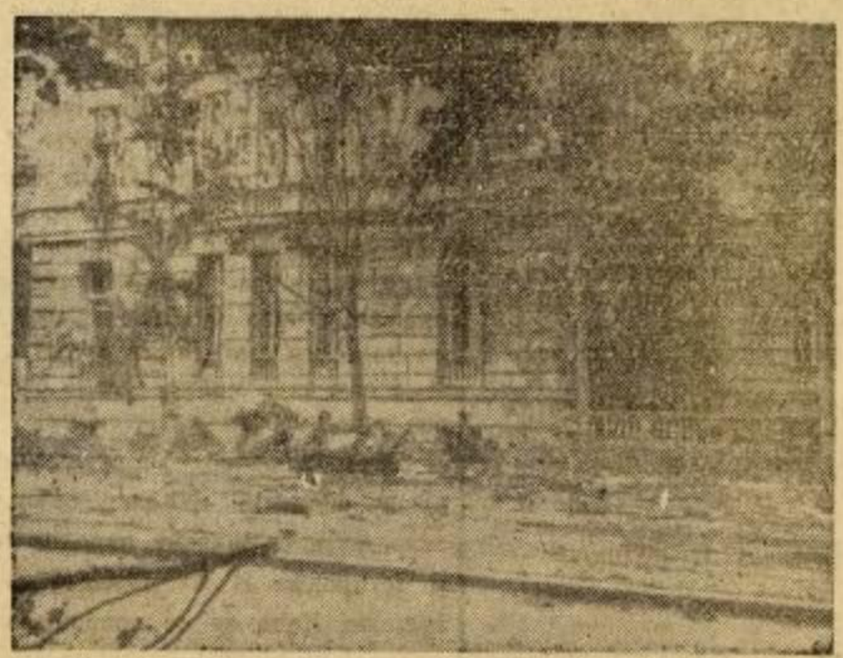

Уништено немачко оружје пред Техничким факултетом

на гробовима Михаила Петровића-Терешченка и омладинца Василија Петровића-Синегубова, капетана II класе, команданта батерије, горе свеће, и цвеће тужно грли већ постављене надгробне споменике.

У улици Милоша Великог, где су се задњег дана водиле тешке битке налазе се гробови тенкиста-другова омладинца Петра Исоровића-Космакова.

Крај њих су гробови наших бораца. За све њих бију срца београђана. Њихови гробови још чвршће вежу народе Совјетског Савеза са народима Југославије.

Немци су давали жесток отпор скоро из сваке куће, са сваког ката. Долазило је до таквих момената кад пушка и бомба нису били од помоћи — и борци су непријатеља савлађивали хватајући се укоштац.

Код старог Двора немачки протуколци пречили су пролаз совјетским тенковима. Командант 3. батаљона VIII бригаде, са командиром чете и неколико бораца пробио се кроз оближње куће, бомбама напао непријатеља и олакшао продирање совјетских тенкова.

Једна чета 4. батаљона I пролетерске бригаде у бојевима на Калемегдану и Теразијама држала је два дана и ноћ први кат куће док су Немци били у приземљу. Кад једни другима нису могли ништа учинити — наши су се одсетили. Прокопали су под и бензинским флашама упалили приземље у коме је изгорело 36 Немаца.

Помоћник политичког комесара 1. батаљона VIII бригаде, Василь Краљевић са једном групом бораца упао је међу Немце. Растерујући их кроз жестоку борбу оружје је постало немоћно и он се ухватио у коштац с Немцом.

Десетар Лудвиг Гостиш, из III бригаде с ручним бомбама извршио је напад на непријатељски бункер. Отео је два »шарца« и њима уништио Фрицеве који су се мислили спасити бегством.

ПОСЛЕДЊИ ПОКУШАЈИ НЕПРИЈАТЕЉА

За време док су наше снаге и снаге Црвене армије водиле борбе у центру града, Немци су покушавајући да се пробију из југоистонног правца ударили с леђа. Једном су избили до Малог Мокрог Луга. На друму Болеч—Мали Мокри Луг изгубили су 2000 возила, 100 тенкова, 200 топова и други ратни материјал. Други пут су избили до у Александову улицу. Одбијени су жестоким јуришима V крајишке дивизије, која је од 14. до 20. октобра уништила 2681 непријатељског војника и официра и 1364 заробила, а запленила, између осталог: 12 топова, 8 бацача, 163 митраљеза, 1674 пушке, 2 радио-станице, 30 камиона и 305 коња. Мање групе немачке пешадије успеле су да продру до Топовских шупа.

Једна група Немаца покушавала је да се пробије кроз Сремчицу и преко Саве да се пребаци у Срем. Дочекале су их јединице Дванаестог војвођанског корпуса и дотукле.

Непријатељ је и даље упорно покушавао. С једном јаком колоном избио је на друм Београд—Младеновац којим се снабдевала наша војска и Црвена армија. Иако је ситуација била озбиљна, непријатељ је брзо савладан и уништен.

Истовремено је уништавана група Немаца источно од Авале. То су XXI и XXIII српска дивизија с Црвеном армијом уништиле више хиљада Немаца.

ПОСЛЕДЊЕ БИТКЕ

Кад је I пролетерска дивизија овладала Калемегданом, VI личка дивизија »Никола Тесла« Саборном црквом и XXVIII славонска дивизија железничком станицом, совјетска пешадија завладала је земунским мостом. — То су биле последње битке у Београду.

У ноћи између 19. и 20. октобра наша војска са Црвеном армијом потпуно је овладала градом. Београд је био ослобођен.

КРВ ЗА КРВ — СМРТ ЗА СМРТ

У самом Београду Немци су имали око три добро наоружане дивизије.

На југо-истоку Београда налазили су се делови потучених немачких дивизија: I алпинске, 117, 114 и »Принц Еуген«.

Од 14. до 20. октобра само наше јединице убиле су 16.000, а заробиле 3.000 непријатељских војника и официра-убица наших милих и драгих, паликуће безбројних наших домова.

С трупама Црвене армије наше јединице наставиле су гоњење и уништавање мрског непријатеља.

Гонићемо их и уништавати и по улицама Берлина. Тамо ће платити свој коначни дуг!

21. ОКТОБАР

После три године крвавог терора и насиља Београд је 21. октобра на својим улицама дочекао Велики дан, искићен српским и југословенским заставама, заставом Совјетског Савеза.

Већ у подне реке грађана, радника и омладине, сливале су се Вуковом споменику одакле је 27. марта 1941 год. родољубиви Београд најавио фашистичким хордама рат — »до истраге наше или њинек«. Са својом прослављеном браћом јуначким борцима Народно-ослободилачке војске, са славним борцима Црвене армије београђани су прослављали ослобођење.

Они су 21. октобра поздрављали и победу над силама мрака и тираније, које су — не само кроз ове три последње године — него и пре биле разбијачи братства и јединства наших народа, и трабанти светских потпаљивача рата.

Са постоља Вуковог споменика одушевљено поздрављени од народа и војске говорили су: генерал-лајтнант Пеко Дапчевић, херој Совјетског Савеза генерал-лајтнант Жданов, познати научник и професор београдског Универзитета, претседник одбора Јединственог народно-ослободилачког фронта града Београда, др. Синиша Станковић, који је скоро три године провео у Недићевом логору на Бањици и др. Благоје Нешковић претседник Главног народно-ослободилачког одбора Србије.

Са митинга су упућени поздравни телеграми маршалу Титу и маршалу Стаљину.

Београд је одлучно и сигурно пошао у светлу будућност демократске федеративне Југославије.

НЕРАЗОРИВО БРАТСТВО

Идућег дана извршена је свечана сахрана совјетских војника и официра, палих смрћу храбрих у биткама за ослобођење Београда.

Група совјетских хероја сахрањена је у заједничкој гробници на тргу пред Позориштем. На тргу код Кнежевог споменика одржао је опроштајни говор генерал-лајтнант Жданов, а затим, послије совјетског потпуковника Подпоринова, начелник Политодела корпуса, говорио је политички комесар Првог пролетерског корпуса НОВЈ пуковник Мијадко Тодоровић. На крају, опраштајући се од мртвих совјетских хероја, он је рекао: »Наше мајке и сестре долазиће и пазити гробове совјетских јунака. Оне ће их китити цвећом, оне ће их заливати сузама — уместо њихових мајки и сестра. **Наша два народа повезала су се у смрти и животу и наше братство нико и никад више неће моћи разорити!«**

У БЕОГРАДУ НАЈХИТНИЈЕ ОПРАВКЕ СУ ИЗВРШЕНЕ

Већ првог дана ослобођења, на иницијативу Команде града, приступило се оправци инсталација за електрично осветлење и водовода који су у току битака за Београд били знатно оштећени.

После оправке централе у Врачару воду је најприје добила тзв. доња зона београдског водовода.

Остали радови су при крају. Велики дио Београда има воду и електрично осветлење.

МИ МЛАДИ

НЕУСТРАШИВА ЈЕ ОМЛАДИНА СРБИЈЕ

Кесеровићеви четници опколили су тројицу српских партизана. Требало се пробити. Један од њих је морао да штити одступницу. Без предомишљања Урош са бомбама јурну на стрељачки строј. Пуцају њих тројица лево и десно, бацају бомбе, издајници јаучу. Први строј је пробијен. — „Другови, храбро напред! Издајници су кукавице! Ја штитим одступницу" — Командује Урош и узме заклон. Док су се његова два друга повлачили он је мирно гађао. Кољаши су јаукали и псовали. Преостало му је још свега неколико метака. Обруч се стезао. — И последњи метак морам послати на издајнике — била је његова одлука. После него што је сву муницију потрошио остаде му једно друго оружје исто тако убојито. То је било херојско држање пред непријатељем. Са усана неустрашивог омладинца Уроша летеле су борбене пароле. Кољаши када видеше да му је понестало муниције јурнуше на њега. Урош је ударао кундаком око себе, али двадесет издајника били су јачи и свладаше га. Док су му низ лице текли млазеви крви Урош је певао борбене песме и говорио издајницима ко су — пљујући их. Пред народом, који се грозно на људе-звери, палили су му косу, боли га камом и секли му поједине делове тела не би ли им признао где се налазе партизански магацини. Ништа им није одао. Док му је зликовачка кама резала грло успио је да последњом снагом узвикне — Смрт фашизму — слобода народу!

Бора Спасојевић је сеоски омладинац, ударник у позадини о чијим се подвизима међу расинском омладином много говори. Бора је из Браљине, лепог моравског села поред пруге. Са још два сеоска омладинца упао је у среско место Ражањ, који је био пун четника и жандара, продро у срез, запалио архиву, понео канцеларски материјал и извукао се. Највећа му је жеља да пресуре возове. Његово је дело што је један транспортни немачки воз одлетео у ваздух. Камиони и остали ратни материјал су полупани, а ;: — прича Бора — па ће да се одржи I конгрес омладине Србије и да се омладина спрема такмичећи се да оде на конгрес са што више убијених фашиста. Ја сам решио да од сада убијам Немце и преврћем возове само за Конгрес, да би заслужио да му присуствујем". — Од тада је Бора преврнуо још један брзи воз у коме је погинуло 28 Немаца. Посебно је убио једног Немца на трећини, а другог на станици у возу, те секао бандере и кидао везе.

ЗЕМУНСКА ОМЛАДИНА НИЈЕ ОПРАШТАЛА

Велико је јунаштво омладине данас већ слободног Земуна. Својом борбом против непријатеља, а нарочито против домаћих издајица, она је потпуно заслужила недавно ослобођење са стране Црвене војске. Једне вечери омладинци Ива и још један његов друг требали су да ликвидирају чувеног усташког крвника, поручника Волфа, иначе личног Павелићевог пријатеља. Док су излазили из издајничкове куће у којој га узалудно потражише, њих ненадзно стуши пред њих и са упереним револвером притера их уличној светиљци у циљу да их легитимише. При легитимисању једном од омладинаца успеје да га ухвати за руку и тиме онемогући да гађа. Настаде огорчено хрвање у којему зликовцу успе да се отме лакше ранивши Ива. Између двојице ударника и издајице Волфа развила се права битка у једној од живљих земунских улица. потрошивши све метке усташа почне да бежи простреланих плућа али га неколико хитаца у леђа обори мртва на плочник. Насталу панику млади ударници искористише, иако обојица рањени.

Омладинци Земуна ни једном издајнику опростили. Земунске је улице скоро свакодневно прљала погана крв изрода. Уз Волфа, шефа политичке полиције Сеферовића, агента Павелића Кочара и других платио је једног дана за своја злодјела и Дражин плаћеник и велики усташки сарадник — Бајић.

МЛАДИ ИСТРАНИ СЕ ОСВЕЋУЈУ

У једном хотелу на Ријеци станује фашистички злотвор Ферари. Његове руке умаштене су крвљу наше напаћене истарске браће. Двадесет година мучио је са својим поганим земљацима беспомоћне синове Велог Јоже — и сада, када се је нашао под окриљем још већих зулумћара, Шваба, потпуно је подивљао у својој мржњи према непокорним „Скавича". На својем састанку ударна група ријечких омладинаца одлучила је да га смакне. — Нећемо га на улици, — рече један између њих. — Нека пукне у хотелу скупа са својим шваванским друштвом! —

После кратке дискусије план је био готов. Дне 20. јула у хотел улази један пристојно одевен младић са пакетом неке помодне радње у руци. Знаде он да је Ферари у граду, али портиру љубазно објашњава како господину Мора лично да преда поруџбину. — Почекајте га у предсобљу — одвраћа му портир, да би поново забио нос у своје књижурине. Младић је сео. — Само да се на час макне, па ће све бити у реду — помисли„ нехајно поправљајући кравату. И доиста — на неки телефонски позив портир се удаљи. Ријечки омладинац хитро отвори врата благоваоне у којој се, храном опљачканом од народа, ћ:вио Ферари и још неки немачки официри. У пар секунди паклена машина била је навијена на вријеме када фашисти обично ручавају и метнута под сто. — Пакет сам предао погилноме господину — објасни портиру, који га враћајући се упитно погледа. Иза угла чекали су га другови. — Све у реду — рекне им удаљујући се. Осмјех озари лица младих ударника..

Бомбра је у право време експлодирала и убила четири немачка официра, више њих ранила, а Ферариу смртно повредила руке„ ноге и очи.

Бори се истарска омладина за коначну слободу у оквиру нове демократске Југославије — и својом борбом доказује свим противницима њеног присаједињења мајци домовини да су узалудне све њихове шпекулације и лажи. Дне 1 и 2 септембра борбена група омладине Опатије у самом граду који је добро чуван потопила је два брода мање тонаже, дигла у ваздух 8 шваванска камиона и извесила нашу народну заставу са петокраком на касарни СС-оваца. Једна ријечка омладинка однела је кофер са експлозивом у хотел „Континентал" и помешала га са осталим шваванским пртљагом, која је после била пренесена у команду ријечког Гестапоа. Кофер је експлодирао у убио неколико Гестаповаца. И најмлађи Истрани су велики јунаци. У кући једног пионира у Ловрану често је залазио неки Немац. — Ја то не могу да поднесем. — говорио је малишан дванаесторици својих другова пионира. — Да ли сте за то да га убијемо? — запита их. — Јесмо! — сви сложно повикаше, — али не знамо чиме. — Њихов друг им изјави да има један сакрит револвер код куће, па скочи и донесе га. Када се је Шваба приближавао кући он га са три метка обори. Брзо покупише сво његово оружје и крепуше друговима у оближњу шуму.

КОЛА МАЛИ ПОСТАО ЈЕ МИНЕР

Шеснаест је година македонцу Коли Маломе, партизану Кумановског одреда. Нико од њега није био радоснији када је дошавши у одред примио пушку из командантових руку. Дубоко узбуђен самом себи је говорио: — И ја сам сада борац, партизан, прави син Македоније! — Тог истог дана пред спрстаним одредом командант затражи добровољце за минирање пруге. Још док је био у граду Коле Мали је чуо за превртање возова и кидање пруге, па сама помисао да би сада и он могао то да уради и тиме користи нашој борби нагна га да први иступи и пријави се. — Хоћу и ја, друже команданте, да постанем минер, да рушим окупаторске возове и уништавам окупаторске војнике и матријал — спремно изјави пренемећи се од узбуђења. Када је пала ноћ упути се са Колом Скопљанцем, који као и он бејаше нови партизан, и са још два старија друга ка прузи. Стигавши у близину пруге најприје испиташе нема ли каква непријатељска стража у близини, па када се уверише да им не прети никаква опасност дођоше се на посао. Кроз тиху ноћ треперила је песма зрикаваца. Последњи зраци залазећег месеца пали су на трачнице које заблисташе ко две белоушке. Цане намести темпирану мину, те са Миланом пође да стражари. Коле Мали и Скопљанац почеше да постављају нагазне мине. Савесно извршивши задатак сва четворица се упутише ка шуми. Воз је већ дахтао у даљини брзо се приближавајући. До мало времена земља се потресе под њиховим ногама од силне експлозије. Над главама им се зањихаше борове гране. Окупаторски воз био је претворен у гомилу рушевина. Коли Маломе срце је снажно купало. Осећао је како му крв продире жилама попут хучне реке. — И ја сам сада минер, и није ово једини воз који ће бити уништен мојом руком. — Други задатак којег су имали да изврше било је паљење окупаторског складишта опљачкане народне имовине у Четиркама. И ову дужност часно извршише. Када су се приближавали своме логору за њиховим леђима остао је уништени воз и складиште обавијено руменим језицима пожара.

ИЗ СВИХ КРАЈЕВА СВЕТА ОМЛАДИНА ПОЗДРАВЉА ПРВИ КОНГРЕС АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

Већ за време одржавања Другог конгреса антифашистичке омладине Југославије (од 2—4 маја 1944 у Дрвару) велики број омладинских организација у свету поздравио је омладину Југославије. Ти су поздравни телеграми најбоље сведочили колику љубав и популарност ужива омладина Југославије у страном свету. Данас су наше везе са светском омладином још дубље и још чврсће.

Пригодом одржавања Првог конгреса антифашистичке омладине Србије упућени су од стране омладинских организација из иностранства многобројни поздрави и писма. Између осталих, примљени су до сада следећи поздрави:

Светског омладинског већа у Лондону; Националног савеза девојачких и мешовитих клубова у Великој Британији; Националног савеза студената Енглеске и Велса; Омладинске лиге у Велсу; Међународног омладинског већа у Великој Британији; Ваздухопловног кадетског корпуса у Великој Британији; Војничког кадетског корпуса у Великој Британији; Корпуса поморских кадета Велике Британије и Ирске; Комитета чехословачке младежи у Великој Британији; Мађарског клуба у Лондону и Савеза индијских студената у Великој Британији.

Доносимо текст поздравног писма Светског младинског већа:

Поздрав Светског омладинског већа

Поздрав Светској омладинској већа

У име слободољубивих народа 45 земаља, Светско омладинско веће поздравља Конгрес Уједињеног савеза антифашистичке омладине Србије!

Јуначки народе Србије! Досљедно вашим традицијама, ви сте се први на Балкану дигли против хитлерових нападача; и сада, док вам пушчана зрна зује мимо ушију, ви сте први који сазивате Конгрес, да би оценили ваше досадашње успехе и задатке за будућност.

Ваш Конгрес је жив симбол све одговорности коју омладина прима у своје руке. Ви сте се три године борили против нападача и издајника ваше земље, ви сте пролевали своју крв у небројеним борбама по читавој Југославији, и сада, у овом великом историјском часу вашег народа, ваша јуначка Народно-ослободилачка војска, под вођством Маршала Тита, ослобађа читаву Србију. Напред, на Београд! Београд ће бити слободан!

Сада се решава судбина ваше земље. Заједно са демократском омладином целог света Ви ћете остваривати планове, тако да за двадесет година неће доћи до сакаћења и убијања нове генерације, и да та генерација не доживи пакао Лублина. Ви ћете уништити не само фашистичке освајаче, већ и квислинге који су издали вашу земљу и убијали ваш народ. За њих неће бити места у слободној Југославији.

Ви ћете поново подићи своје разорене градове и села, своја порушена огњишта, школе, библиотеке и универзитете. Као и сада, у борби, ми ћемо бити на вашој страни при овом вјечном раду. Помагаћемо вам да изградите културне споменике и градове, веће од пређашњих, достојне споменике ваших другова палих у јуначким борбама.

Ваша Народно-ослободилачка војска „Црвена армија која је преватила хиљаде миља од Волге до ваших граница и ослободилачке армије Удружених народа, марширају истим путем. Свима нама јесте заједнички један пут — у Берлин!

Напред за нашу будућност!

Напред у борбу за слободну, демократску и федеративну Југославију!

Слава омладини Србије, палој у борби!

Живела Уједињена Југославија!

У име Извршног комитета Светског омладинског већа

23 IX 1944

Претседник Вацлав Палечек, с. р.
Секретар Кети Хукем, с. р.

ПОЗДРАВ ОМЛАДИНАЦА БОРАЦА БРАТСКОЈ СОВЈЕТСКОЈ ОМЛАДИНИ

Драга наша браћо,

Водећи борбу за ослобођење нашег главног града Београда, раме уз раме са славном и побједоносном Црвеном армијом, шаљемо вам борбене омладинске поздраве.

Ови дани које преживљавамо, најсретнији су дани у нашем животу. Три године смо сањали како ћемо се састати са братском Црвеном армијом и са њом заједно тући проклете фашистичке звери. И данас су се остварили наши снови. Ми заједно са Црвеноармејцима ослобађамо улицу по улицу, кућу по кућу нашег рођеног Београда, и док вам ово пишемо највећи дио града дише слободним грудима. Никада наша земља неће заборавити жртве које су пале на Бањици, Кошутњаку, Теразијама и Калемегдану. Оне ће златним словима бити записане у историји овог најславнијег и најправеднијег рата кога су водиле наше земље, и њих ће славити вековима ваши и наши народи.

Причаће вам ваши другови, када се врате својим кућама, како се боре бригаде и дивизије славом овјенчаног Првог пролетерског корпуса. У сваком реону града, на свим сектоима борбе ваши и наши батаљони и бригаде врше заједничке нападе. Ваша артиљерија, „Катуше" и тенкови подржавају подједнако наше и ваше дивизије. Ми смо се сада освједочили да наша пјешадија употребљава исту тактику као и ваша у уличним борбама. И ми смо се учили на стаљинској тактици и ратном мајсторству.

На улицама нашег Београда помешала се наша братска крв и зато ће нам Београд бити још милији, а витешка Црвена армија још рођенији брат, нашој славној Народно-ослободилачкој војсци.

Рећиће вам ваши другови за какав су се град борили. Причаће вам о цвијећу којим је народ китио тенкове и топове, причаће вам о ћилимима који су били прострти по улицама којима је пролазила војска о младићима и дјевојкама који су их дочекивали наоружани пушкама и митраљезима и одмах заједно са њима полазили у бој. То су они исти младићи и дјевојке који од 1941 нису престали да бацају бомбе по београдским улицама за слободу своје земље и свој Београд.

Драга наша браћо!

Преко вас желимо да пошаљемо поздраве вашој великој земљи, којој дугују захвалност сви поробљени народи, читаво човечанство. Уједно хоћемо да вам кажемо да за нас није завршена борба ослобођењем Београда. Поручите читавој совјетској омладини да ће Титова омладина, и у војсци и на сваком раду, наставити борбу заједно са вама док не уђемо у разбојничко гнијездо — Берлин, и док се не осветимо за све муке и патње наших народа.

Слава борцима палим за слободу!
Живела братска, ослободилачка Црвена армија!
Живела Народно-ослободилачка војска Југославије!
Живео Маршал Стаљин!
Живео Маршал Тито!
Живела слободна Србија у демократској федеративној Југославији!

Београд, 16 октобра 1944 године

Омладинци-борци
I Пролетерског корпуса
Народно-ослободилачке војске
Југославије

ОНИ НИСУ ЧЕКАЛИ СКРШТЕНИХ РУКУ...

И они су хтели да дадну свој удио у историјској борби за ослобођење Београда. „Потребно је да и ми нешта учинимо, Фрицеве који беже можемо побити, али дар нашим ослободиоцима треба да буде већи". Њих дванаесторица, сви омладинци, на чelу са средњошколцима Батом Перишићем и Драганом Вучетићем донели су одлуку да предају исправну телефонску централу својим друговима који им носе слободу.

Припреме су почеле. Убрзо су пронађене пушке, нашла се и по која бомба, а и један пушкомитраљез. Све је готово. Чекао се само моменат за напад.

Из бункера на углу Косовске и Влајковићеве сипали су митраљески рафали. Куршуми су фијукали улицом. Мало даље стајала су два камиона која су Швабе брзо товарили. Да би били сигурији горе је стајао тенк. Сакривени већ неколико дана на тавану једне куће у Влајковићевој улици, њих дванаесторица жељно су очекивали час када ће и они рећи своју реч. Митраљези су косили а топовска паљба из тенка управљена је низ улицу. Прићи централи било је немогуће, а седети на тавану куће бесмислено је. Један по један с пушкама стиснутим у руци опрезно су се пребацивали преко улице. Једна жена их је приметила и одмах разумела шта хоће, позвала их себи, јер са њеног прозора најбоље могу онемогућити Немцима утовар, а и отерати их одатле.

Већ су били код прозора и убрзо су почели дејствовати њихове пушке и пушкомитраљез. Швабе су то добро осетиле, петорица их је лежало мртвих а неколико рањених. Наста комешање и убрзо напустише план о пљачци.

Црвеноармејци су већ стигли до Скупштине. Немачки тенк морао се повући. Бункер је уништен. Сад је дошао одлучујући моментт. Што пре у централу, онемогућити Немцима да је дигну у зрак. Брзо су се нашли на споредном улазу. Унутра су били Немци. Развила се огорчена борба. Резултат неколико мртвих и рањених, двадесет заробљених.

Драго Вучетић одмах се дао на посао. Пронашао је пет мина и избацио их напоље уз помоћ другова.

Телефонска централа је спашена. На лицима дванаесторице београдских омладинаца, поцрњелим од барута, огледала се неизмјерна срећа, јер су и они учесници у борби за ослобођење Београда.

Заједно смо се борили — заједно славимо

ПРОСЛАВА КОМСОМОЛА У БЕОГРАДУ

Омладина Југославије је кроз омладину Београда клицала је Комсомолу. Раздрагане поворке са развијеним заставама кретале су се улицама града и улиле се у ужарену масу. Изашли су грађани да виде по први пут слободну младост у слободном граду, ону младост коју су чули 14 децембра, 8 септембра у Кошутњаку и 27 марта. Старице су брисале сузе од радости и махале укрућеним рукама. И најмлађи су корачали у поворци и извијали у ручицама народне и црвене заставе. Клицали су и они Комсомолу, народној војсци, другу Титу, Стаљину. Све се то сливало у песму младости, песму слободе. Пред Спомеником се окупило неколико десетака хиљада омладинаца. Дјевојке и младићи су дошли заједно да потврде још једном братску повезаност наше и совјетске омладине, пријатељство исковано у борби и запечаћено заједничким жртвама наше омладине и Комсомола на Београдским улицама. Омладина није први пут изашла на улице да говори, али је први пут проговорила у слободном граду.

Митинг је отворио друг Зоран Жујовић, рекавши да данас ослобођени Београд слави заједно са совјетском омладином 26-годишњицу Комсомола. Минутом ћутања одата је пошта палим херојима СССР-а и Југославије у ослобађању Београда. Онда је изашао на трибину, окићену тробојкама и зеленилом, друг Бора Дреновац. Он је указао на пример совјетске омладине која је и сада, у отаџбинском рату, узела великим дијелом на себе борбу на фронту и рад у позадини.

У име совјетске омладине говорио је млади комсомолац Александар Домбровски, лајтнант Црвене армије. Он је на свом матерњем језику речито и живо, на примјерима, доказао херојство совјетске омладине, која се показала као први бранилац отаџбине. Међу комсомолцима није једна Зоја Космодемјанскаја која је пред вешалима узвикнула:

— Да живи Комсомол!
— Да живи Стаљин!
— Да живи омладина целога света!

Комсомол Совјетског савеза уверен је да омладина Југославије неће перстати да гони фашистичке звери.

У име наших младих бораца који су освајали Београд и омогућили нам да у слободном граду прославимо празник који се данас слави у целом слободољубивом свету, говорио је политички комесар I пролетерске бригаде, друг Мирко Јовановић. — Друкчије би сунце сијало нама и нашим народима, рекао је он, да није Совјетског савеза. Нека је слава и вечити спомен херојима Црвене армије и нашим народним херојима.

На крају је говорио друг Рато Дугоњић, члан АВНОЈ-а и секретар ЦК СКОЈ-а. Он је подвукао братство наших народа и јединство омладине. — »Пламен немачких камиона који су горели оп Београду није светлео само неколико метара, он је ширио светлост путем којим је пошла омладина... Ми нећемо заборавити ни Бањицу, ни Јајинце, ни вешала на Теразијама. Нећемо заборавити породицу Трајковић, ни Радмилу Јовић, ни Педу Ђорђевића. Они су били наши путокази. Да би београдска омладина задржала прво место у борби наших народа, да би оправдала поверење друга Тита и признање које јој је одао у њеној борби са окупатором, она треба да покаже како се завршава борба за наша права, за нашу слободу. — Говорили смо увек друговима и другарицама да Србију не може нико умирити, да Београд нико покорити не може. Београд није изневерио. Београд је био и остао слободарски. То је потврђено још једном оног дана када су грађани простирали ћилимове пред совјетске тенкове.

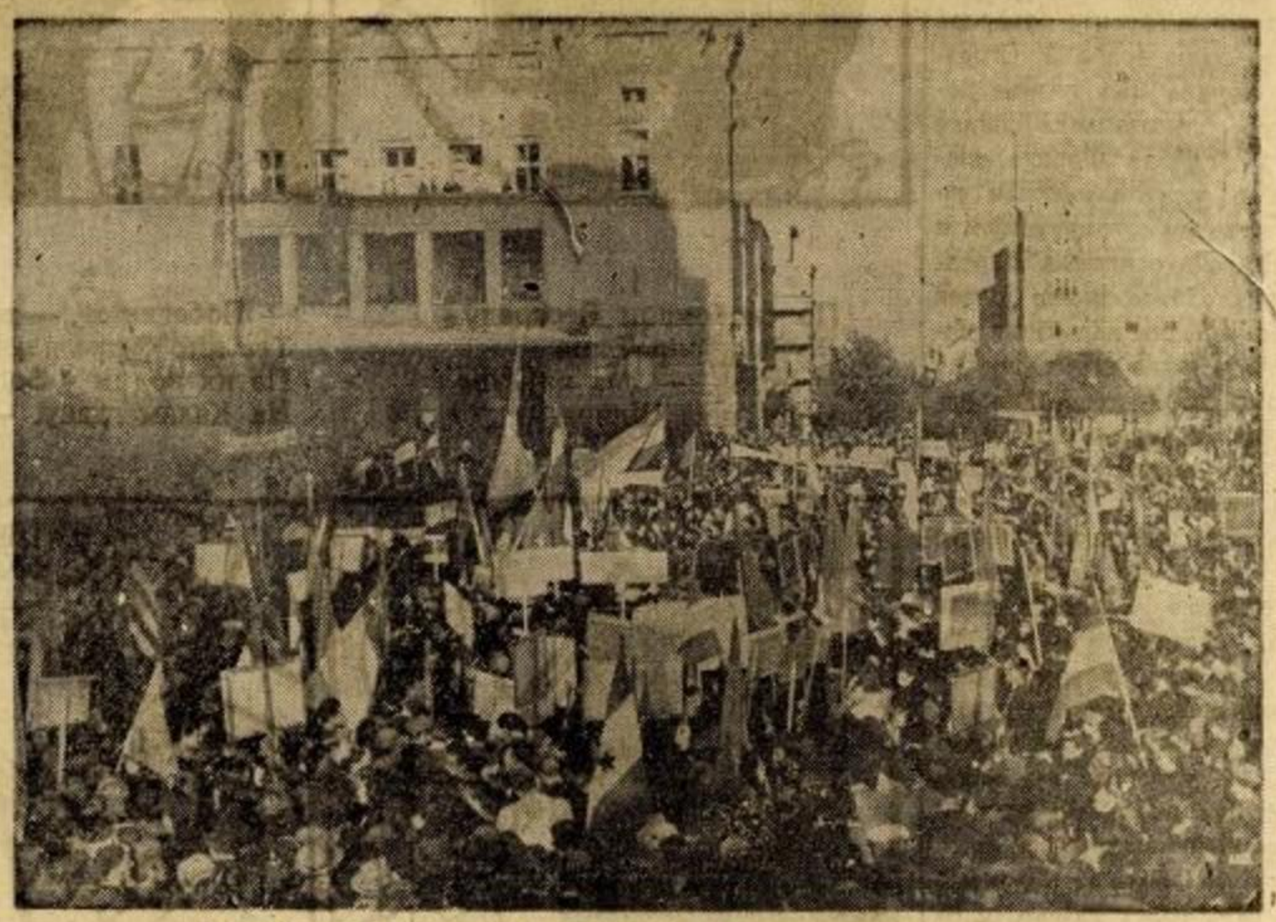

Огромна маса омладине са заставама и транспарентима на митингу

Омладинци су решили да не остане само на радним четама, да београдска омладина не буде само та која тапше и кличе, она хоће да се њој кличе, она хоће да отвара тамнице у Сарајеву и Љубљани, да разбија концентрационе логоре, да да све за фронт и све што може да пође, да пошаље на фронт.

Друг Тито има повереља у Београд и његову омладину, Београд ће то поверење да оправда.«

На завршетку митинга упућени су поздравни телеграми Централном комитету Комсомола, другу Титу, АВНОЈ-у и I Конгресу антифашистичке омладине Србије.

Мали лексикон

КОНГРЕС

Конгрес је реч латинског порекла (congressus), а значи састанак претставника организација из разних крајева, који се састају да би расправили о политичким, уметничким, научним, пословима и другим проблемима. Конгрес може да постане законодавно тело чије се одлуке и директве спровађају преко организација које му припадају. Од почетка наше народно-ослободилачке борбе, па до данас, одржани су разни конгреси, као што су на пример конгреси лекара, правника, културних радника и т. д. За нас је важно да споменемо два конгреса антифашистичке омладине Југославије. Први је одржан у Бихаћу од 27 до 29 децембра 1942 године, а други у Дрвару од 2 до 4 маја 1944 године. Важност ових конгреса лежи у томе што је путем њих постигнуто највршће јединство омладине свих наших народа, и што су на њима донесене веома важне одлуке по којима ће млада генерација дати што већи удио у борби против окупатора и потпомоћи изградњу наше нове, демократске и федеративне Југославије.

ЈЕДИНСТВЕНА НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКА ФРОНТА

Јединствена народно-ослободилачка фронта је политичка организација која има за циљ да повеже све демократске странке у нашој земљи, све присталице различитих политичких струја, као и оне који се налазе изван странака. Сврха јој је окупљање читавог нашег народа, који је повео ову гигантску борбу против завојевача и надајника, како би је што успјешније докончао и послије рата изградио федеративну заједницу засновану на трајном јединству свих нас. Јединствена народно-ослободилачка фронта стварала се је од почетка наше борбе. У Словенији је већ 27 априла 1941 године почела да поприма организационе облике под именом Освободилне Фронте словенског народа и постала његовом јединственом политичком организацијом и народном влашћу. До оснивања Народно-ослободилачких одбора дошло је тек онда када су словеначки партизани почели да ослобађају шире територије на којима је требало да се успостави народна власт, која би управљала позадином и помагала фронт. У осталим крајевима наше земље Н. О. О. — и (било на ослобођеној или неослобођеној територији) уз своје редовне дужности организатора народне власти вршили су и политичко организовање народа. Стварањем Извршних „Одбора Јединствене народно-ослободилачке фронте, те њених одбора" по селима, општинамт итд. — Н. О. О. — и добили су велики ослонац у својем развијању преневши на њих масовни политички рад. Преко њих народ контролише и помаже своју демократску власт дајући јој на тај начин свестрану подршку. До изабирања Извршних Одбора Ј. Н. О. Ф е народ се је окупљао око Н. О. О.-а, те ЗАВНОХ-а, ЗАВНОБ и Х-а, АСНОМ-а и т. д. као око својих политичких преставника. Данас, међутим, они за њега престављају државну власт. За узврат створена је оваква широка политичка организација као што је Ј. Н. О. Ф.-а, која одиграва велику улогу у народном политичком животу повезујући га у несаломљивом јединству, у напорима ослободилачког рата и изградњи нове државе.

ИПАК СЕ КРЕЋЕ...

ШАХ

XIII СВЕСАВЕЗНИ ШАХОВСКИ ШАМПИОНАТ

Месеца јуна ове године у Москви је завршен XIII шаховски шампионат СССР, први у току овог рата. На њему је учествовало 5 велемајстора и 12 мајстора победилаца полуфиналних турнира у Баку-у Москви и Омску. Победио је млади руски шампион Миша Ботвиник, који је већ по пети пут освојио првенство СССР. У 16 игара Ботвиник постигао је 12 и по тачака. Други је био велемајстор Смислов из Москве са 10 и по, а трећи украјински прак Болеславскиј са 10 тачака. Некадашњи кандидат за светско првенство Флор остао је на четвртом месту. Литванац Микенас дели пето и шесто место са Макагоновим. Велемајстор Лилиентал је на седмом месту, а велемајстор Котов на једанаестом. Миша Ботвиник на том шампионату поновно је доказао, да је један од најбољих шахиста у свету.

ПИОНИР Шпира У БЕОГРАДУ

1.
По слободном Београду
Жури курир Ћира
И опази: — два мајмуна
Води чика Шпира.

2.
— Побегли су, — вели чика, —
Тек што битка плану,
Па их водим у Зоо-вртић
На Калимегдану. —

3.
Слуша Ћира и нешто га
Репу већег вуче,
Изненада реп он зграби,
Реп од крпе пуче.

4.
Хитлер капут - „мајмун" рече.
Ћира: „Ћут', убице!
Видех одмах — за мајмуна
Преглупо ти лице."

СПОРТ

Барн, средином октобра. Ногометни тим СК Хајдука, одиграо је низ успелих утакмица са савезничким тимовима (15 добио, 1 изгубио и 2 нерешене). У последње време Хајдук је постигао опет неколико нових победа.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА »ОМЛАДИНЕ«

1. Друг Тито добио је назив Маршала на II заседању АВНОЈ-а у Јајцу 29-XI-1943 г.

2. 1941 године Мађарска је објавила анексију (прикључење) североисточних делова Југославије, и то Словенског Прекомурја, Хрватског Међимурја, Барање и Бачке.

3. Маршал Тито одликован је орденом Суворова I. степена, једним од највиших совјетских ордена.

4. АСНОМ (Антифашистичко Собрање на народното освободување на Македонија) је први демократски парламенат федералне Македоније.

5. Најважније одлуке II заседања АВНОЈ-а су: Одлука о претварању АВНОЈ-а у врховно законодавно и извршно тело Југославије. Одлука о стварању Националног комитета ослобођења Југославије као привремене владе. Одлука о одузимању права законите владе такозваној »југославенској влади у иностранству« и о забрани повратка у земљу краљу Петру II Карађорђевићу. Одлука о изградњи Југославије на федеративном начелу. Одлука о увођењу наслова Маршала Југославије. Одлука о додељењу наслова Маршала Југославије Врховном команданту НОВ и ПОЈ другу Јосипу Брозу-Титу. Одлука о именовању Националног комитета на челу с маршалом Титом. Одлука о одобрењу одлука Извршног одбора ОФ и ЗАВНОХ-а о прикључењу Словенског Приморја, Бенешке Словеније, Истре и далматинских отока федеративној Југославији. Одлука о образовању комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача.

6. ВЛКСМ (Всесојузни лењински комунистически сојуз молодежи) је кратица за Свесавезни лењински комунистички омладински савез, Комсомол.

7. ЗСМ (Звеза словенске младине) је организација словенске антифашистичке омладине, и саставни део УСАОЈ-а.

8. Атлантска повеља је документ којег су 1942 г. потписали на једном ратном броду на Атлантику премијер Черчил и председник Рузвелт и којој се је мало касније прикључио и СССР. У тој повељи означени су ратни циљеви савезника. За нас је најважнија тачка она којом је свим народима признато пуно право на самоопредељење.

9. У Европи сад су још неутралне Шведска, Швајцарска, Шпанија, Португал, Ирска, република Андора у Пиринејима на шпањолско-француској граници, кнежевина Лихтенштајн на швајцарској северној граници Исланд и Ватикан. Иако су све те државе званично неутралне, оне су у ствари пружале и још увијек пружају велику помоћ фашистима. Тако је Шведска све до недавно још продавала своју жељезну руду Немачкој, Швајцарска је помагала увек Гебелсову пропаганду и примала у своје банке напљачкани новац, Шпанија, где одлучује фашистички диктатор Франко, слала је на Источни фронт своју »плаву дивизију« итд. Тако у ствари ни једна од тих држава није неутрална. И Турска је пружала велику помоћ Немачкој, док је још била »неутрална«. Али кад је постало Турцима јасно да је Немачка изгубила рат, њихови политичари изјавили су своју солидарност са савезницима, али су остали ван сукоба, као незаћена држава.

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТНЕ СЛИКЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА »ОМЛАДИНЕ«

На слици у прошлом броју има 13 за рат потребних предмета: цев топа, ратни брод, авион, тенк, бомба, пушка, совјетска стројница, немачка стројница, пиштољ, револвер, метак, нож и кацига.

Рукописе и остале радове слати на адресу: Централни одбор УСАОЈ-а, Београд, — (за редакцију »Омладине«)